

ÄMNESBUNDEN LÄROPLAN **STRÅKINSTRUMENT**

Borgå stads bildningsnämnd 12.3.2019
Uppdaterad 1.8.2025

STRÅKINSTRUMENTENS FÖRBEREDANDE UNDERVISNING

Förberedande stråkinstruments undervisning ges i violin-, altviolin- och cellogrupper eller som individuella lektioner.

Målsättningar

- Vi bekantar oss med grunderna i ett stråkinstrument: spelhållning och grundläggande rörelsebanor.
- Vi bekantar oss med grunderna i musikens gestaltungsämnen med hjälp av spel, sång och lek.
- Vi upplever spelandets glädje.
- Vi ger eleven förutsättningar till fortsatta stråkinstrumentstudier också efter den förberedande undervisningen. Alternativt hjälper vi familjen att hitta ett mer lämpligt instrument för barnet.
- Vi skapar en trygg inlärningsmiljö och barnet ges tid att bekanta sig med hobbyn, läraren och gruppen.
- Även vårdnadshavarna bekantar sig med musikhobbyn och lär sig ta ansvar för övningen hemma.

Innehåll

- Vi spelar bekanta ordrytmer och enkla melodier både genom att knäppa och med stråke.
- Vi leker med toner och rytmer och gör egna sånger.
- Vi spelar ensamma och i grupp.
- Vi övar att uppträda inför publik.
- Vi lär oss att öva hemma både med barnet och vårdnadshavaren.
- Vi bekantar oss med instrumenten samt olika slags musik också genom att lyssna.

STRÅKINSTRUMENTENS GRUNDSTUDIER

Allmänna målsättningar för alla nivåer

- Vi hittar en naturlig spelhållning och bekantar oss med instrumentets ton.
- läsa noter och att gestalta musikens strukturer och helheter.
- att öva regelbundet, mångsidigt och självständigt.
- stråkteknik och stråkarter samt tonbildning och artikulation
- att lyssna på det egna spelandet och renheten
- ta fram musikstyckets karaktär och stämning
- att spela utantill och på gehör samt att komponera och improvisera utgående från det egna kunnandet
- spelar en tillräcklig mängd repertoar; ungefär tre gånger den repertoarmängd som hör till varje nivåprestation
- utvecklar kreativiteten och uttrycksförmågan
- uppträder
- spelar tillsammans med andra (främst i orkester) och lär oss att musicera tillsammans genom att lyssna på andra och att fungera i grupp
- lyssnar vittomfattande på musik genom konsertbesök och inspelningar
- lär oss ta väl hand om vårt instrument
- lär oss att skydda hörseln och att förstå betydelsen av en god spelhållning för att orka spela

GRUNDNIVÅ 1

Målsättningar

Målsättningen på den första grundnivån är att vi lär oss spelandets och notläsningens grunder samt att beakta tonkvaliteten redan från början. Musikstyckena är ännu ganska korta. Vi lär oss de grundläggande stråkarterna och stråkteknik. Improvisation och komposition förverkligas närmast genom lek och små egna sånger.

Meningen är att vi lär oss spela stycken både från noter, på gehör och utantill. Vi lär oss också att lyssna och att korrigera renheten. Inom stråktekniken övar vi grundstråkarter.

På den här nivån är övning hemma oftast också på vårdnadshavarens ansvar och målet är att eleven och vårdnadshavaren skapar en lämplig vana för regelbundna korta övningsstunder.

Det är viktigt att vi redan i det här skedet beaktar skyddandet av hörseln och hur vi orkar fysiskt med spelandet.

Meningen är att eleven redan från början lär sig att hålla sitt instrument rent och i skick och att hen lär sig att känna igen eventuella behov av service.

Innehåll

- Dur- och mollskalor med brutna treklanger i 1–2 oktavers omfång och korta kromatiska passager.
- Etyder eller etydliknande stycken som övning för olika tekniska delområden
- Lätta stycken med ackompanjemang samt solokompositioner vilka representerar olika stilperioder och som skiljer vad gäller tempo och stämning.
- Finländsk musik.
- Prima vista-spel
- Samspel, främst i stråkgrupp eller -orkester
- Vi leker med toner och rytmer och gör små egna sånger

NIVÅPRESTATION

Teknisk del

Den tekniska delen består av skalor och en instuderingsuppgift. Alla skalor spelas med tillhörande treklanger. Nämnd: eleven, egna läraren och en medlem.

Skalorna enligt instrument:

- Violin: D-dur 1 oktav, G- och A-dur 2 oktaver och a-, e- och h-moll 1 oktav.
- Altviolin: en kvint lägre.
- Violinister och altviolinister avlägger skalorna och instuderingsuppgiften främst i skalverkstaden och vi strävar till att eleven deltar i verkstaden en gång per termin.
- Cello: Skalor ända till två förtecken i 1–2 oktaver. Två veckor före prestationen väljer eleven med den egna läraren en dur- och en mollskala som spelas upp.
- Kontrabas: C-, G-, D-, F- och B-dur samt a-, e-, h- och g-moll 1 oktav. Två veckor före prestationen väljer eleven och den egna läraren en dur- och en mollskala som spelas upp.
- Cellister och kontrabasister spelar instuderingsuppgiften vid samma tillfälle som skalorna.

Konstnärlig del

Två musikstycken i olika stil och ett etydliknande stycke. Nämnden består av eleven, den egna läraren, 1–2 medlemmar och ordförande. Om den konstnärliga delen spelas på konsert kan etyden spelas skilt. Då består nämnden av den egna läraren och en medlem.

Skalorna och en del av programmet spelas utantill.

GRUNDNIVÅ 2

Målsättningar

Målsättningen på den andra grundnivån är att ytterligare fästa uppmärksamhet vid tonkvaliteten och artikulationen genom att fördjupa sig i stråkhandens teknik. Musikstyckena blir längre och innehåller mera olika stämningar och nyanser än tidigare samt nya tekniska saker som t.ex. lägesväxlingar och vibrato. Eleven uppmuntras till att improvisera och att fortsätta att skapa egna melodier och sånger.

Det är meningen att elevens eget ansvar för övningen hemma ökar och på lektionerna lär vi oss olika sätt att öva ändamålsenligt. Eleven får också större färdigheter i att spela utantill och hur man kan öva det. Till målsättningarna hör också att skydda hörseln och att vi förstår betydelsen av en god spelhållning.

Vi strävar till att eleven i det här skedet kan sköta om sitt instrument väl.

Innehåll

- Dur- och mollskalor med treklanger i olika lägen i två oktavers omfång. Cellister spelar också i tre oktaver. En kromatisk skala inom en oktavs omfång.
- Etyder eller etydliknande stycken som ger övning i olika tekniska delområden.
- Stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika tidsperioder och former och skiljer vad gäller tempo och stämning
- Prima vista-spel
- Samspel, förverkligas främst i stråkorkester
- Vi spelar orkesterstämmor
- Improvisation och komposition, åtminstone i liten skala

NIVÅPRESTATION

Teknisk del

Tekniska delen består av skalor och en instuderingsuppgift. Alla skalor spelas med tillhörande treklanger. Nämnd: eleven, den egna läraren och en medlem.

Skalorna enligt instrument:

- Violin och altviolin: tre dur- och tre mollskalor i 2 oktaver i I-IV lägena.

- Violinister och altviolinister avlägger skalorna och instuderingsuppgiften främst i skalverkstaden och vi strävar till att eleven deltar i verkstaden en gång per termin.
- Cello: Skalor ända till 4 förtecken i 2–3 oktaver. Två veckor före prestationen väljer eleven och den egna läraren en dur- och en mollskala som spelas upp.
- Kontrabas: B-, C-, A-, G- och F-dur samt a-, e-, h- och g-moll 2 oktaver. Två veckor före prestationen väljer eleven och den egna läraren två skalor som spelas upp.
- Cellister och kontrabasister spelar instuderingsuppgiften vid samma tillfälle som skalorna.

Konstnärlig del

Två musikstycken i olika stil, varav det ena är mera omfattande och det andra är etydliknande och spelas även i annat läge en första läget. Nämnden består av eleven, den egna läraren, 1–2 medlemmar och ordförande. Om den konstnärliga delen spelas på konsert kan etyden spelas skilt. Då består nämnden av den egna läraren och en medlem.

Skalorna och en del av programmet spelas utantill.

GRUNDNIVÅ 3

Målsättningar

På tredje grundnivån är målet att spela mera omfattande stycken, som t ex konserter, sonater och serier. Vi fokuserar på noggrannare fraserings och på att finslipa artikulationen genom att bekanta oss med nya stråkarter. Senast på denna nivå övar vi också mer avancerad vänstra handens teknik, som t.ex. dubbelgrepp.

Målet är att eleven kan öva mera självständigt än tidigare. Hen gestaltar musikens element och struktur ännu bättre och improviserar och komponerar utgående från sina egna förutsättningar.

På tredje grundnivån lyssnar eleven vittomfattande på olika slags musikstilar från inspelningar och live och hen klarar av att söka information och inspelningar kring den repertoar som är aktuell för hen. Eleven lär sig tolka musik från olika tidsperioder enligt stilens uppförandepaxis. Eleven kan också ta ansvar för sitt eget instrument och förstår betydelsen av ett kvalitativt instrument och dess skötsel.

Innehåll

- Dur- och mollskalor med tillhörande treklanger inom 2–3 oktavers omfång, dubbelgreppskalor (gäller inte kontrabasister) samt den kromatiska skalan.
- Etyder eller etydliknande stycken som ger övning i olika tekniska delområden (inklusive dubbelgrepp, detta gäller ej för kontrabasister)
- Stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika tidsperioder, genren samt form och skiljer vad gäller tempo och stämning.
- Finländsk musik

- Vår tids musik
- Prima vista-spel
- Samspel, förverkligas främst i stråk-eller kammarorkester.
- Vi spelar orkesterstämmor och cellisterna övar också continuo-spel.
- Improvisation och komposition utgående från elevens förutsättningar.

NIVÅPRESTATION

Teknisk del

Den tekniska delen består av skalor och en instuderingsuppgift. Nämnden består av eleven, den egna läraren och en medlem.

Skalorna enligt instrument:

- Violin och altviolin: två dur- och två mollskalor i 3 oktaver, den kromatiska skalan och två ters-sextskalor. Dur- och mollskalorna spelas med tillhörande brutna ackord (tre treklanger och två fyrklanger).
- Violinister och altviolinister avlägger skalorna och instuderingsuppgiften huvudsakligen i skalverkstaden och vi strävar till att eleven deltar i verkstaden en gång per termin.
- Cello: Skalor i 3 oktaver. Två veckor före prestationen väljer eleven och den egna läraren två skalor som spelas upp. Skalorna spelas med tillhörande brutna ackord (två treklanger).
- Kontrabas: G-dur och g-moll i 3 oktaver samt D- och Es-dur och d- och e-moll 2 oktaver. Två veckor före prestationen väljer eleven och den egna läraren en dur- och en mollskala som spelas upp. Skalorna spelas med tillhörande brutna ackord (två treklanger).
- Cellister och kontrabasister spelar instuderingsuppgiften vid samma tillfälle som skalorna.

Konstnärlig del

En etyd eller ett solostycke, ett mindre stycke och ett mera omfattande verk (sonat eller konsert, varav minst två satser spelas upp) eller ett variationsstycke. Eleven har möjlighet till improvisation eller att spela en egen komposition.

Nämnden består av eleven, den egna läraren, 1–2 medlemmar och ordförande. Om den konstnärliga delen spelas på konsert kan etyden spelas skilt. Då består nämnden av den egna läraren och en medlem.

Skalorna och en del av programmet spelas utantill.

STRÅKINSTRUMENTENS FÖRDJUPADE STUDIER

Målsättningar

De fördjupade studiernas syfte är att ytterligare utveckla behärskandet av ens egna instrumentet och den musikaliska uttrycksförmågan och att tillsammans med den unga musikern hitta ett individuellt sätt att se musiken som en del av livet. Eleven får förutsättningar till fortsatta studier och en god grund för en musikhobby för resten av livet. Vi strävar till att eleven hittar sina styrkor och intresseområden.

På den här nivån vänjer vi oss vid att förbereda och uppträda med allt större helheter. Styckena är längre och mer krävande. Studierna förbereder självständig inläring, så att musikstudier och en musikhobby på eget initiativ också senare i livet känns naturligt. Vi utvidgar kunskaperna gällande olika musikstilar.

Innehåll

Det är möjligt att förverkliga de fördjupade studierna på många olika sätt. Stommen för repertoaren är följande:

- Dur- och mollskalor, tre- och fyrklanger samt dubbelgreppsskalor inom tre oktavers omfång (cellister spelar även 4 oktaver)
- Etyder eller etydliknande stycken som ger övning i olika tekniska delområden
- Stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika genren, tidsperioder och form och skiljer vad gäller tempo och stämning.
- Finländsk musik.
- Vår tids musik.
- Prima vista-spel
- Samspel, i olika sammansättningar.
- Vi spelar orkesterstämmor
- Improvisation och komposition

SLUTARBETE

Som avslutning på de fördjupade studierna förbereds ett slutarbete, vars innehåll formar sig enligt elevens inriktning i fortsättningen och enligt hans starka sidor och intresseområden.

Slutarbetet kan vara en väldigt mångfaldig helhet, bestående av olika delar, där elevens kunskaper representeras på ett omfattande sätt. Slutarbetet kan innehålla även program framfört med sidoinstrument eller sång, egna kompositioner, en självständigt producerad konsert eller musikvideo eller annat kreativt elevbaserat innehåll. Läraren och eleven gör tillsammans en plan för de fördjupade studierna och dess målsättningar samt slutarbetet. Slutarbetsplanen godkänns av kollegiet ungefär ett år före den planerade prestationen.

Nedan är ett exempel av ett slutarbete som är utfört med huvudinstrumentet:

Soloverk eller etyd, ett mindre stycke och ett mera omfattande verk eller en motsvarande mångsidig helhet. Det finns möjlighet till improvisation eller att uppföra en egen komposition.

Nämnden består av eleven, den egna läraren, två eller tre medlemmar och ordförande. Om den konstnärliga delen spelas på konsert, kan etyden spelas skilt. En del av programmet spelas utantill.

